

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014». – Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2014

Сол жылы 70 жыл үзілістен кейін алғаш рет Құрбан айт намазы оқылды.

Мешіт күрделі жөндеуден өткізілді. 1993 жылы жүз жылдық мерейтойы аталып өтті. Бірақ мешіт ескіріп тозғандықтан, оны әуелі қалпына келтіру қажет еді. Соған байланысты жергілікті кәсіпкерлер мен арлы азаматтардың атсалысуымен мешіт қайта жаңғыртылды. Алынып тасталған күмбезі қалпына келтірілді, мұнарасы ұзартылды, іші де шарифатқа сай өңделіп, арнайы әйелдер залы, оқу бөлмелері, ерлер залына жағалай сөрентілер салынып, Алла үйі мың адам еркін ғибадат етуге лайықталып қайта жабдықталды. Бұл іс 2001 жылдың 28 қазанында аяқталды. 2002 жылы мешітке ғұлама ғалым Марал ишан Құрманұлының есімі берілді. Мешіт жанында арнайы салынған медресе үйі бар. Бұл үйде қазір Халықтық Банк бөлімшесі орналасқан. Биыл күзде ислам дінін уағыздаушы, әулие Марал ишан Құрманұлының туғанына 232 жыл, ұлы Қалмұхаммед (Қалқай) Маралұлына 200 жыл.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Герман Вамбери «Түркі халықтарының этнологиясы мен этнографиясы» Лейпциг, 1885 жылы.
2. Нұртайұлы С. "Ислам және Марал Баба" Алматы, 1996 жылы.
3. Дербісәлі Әбсаттар қажы. "Ислам және заман" Алматы, 2003 жылы

УДК 3.1

ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІНІҢ ТЕҢДІГІ ҮШІН КҮРЕСКЕН АЛМА ОРАЗБАЕВАНЫҢ ҚАСІРЕТТІ ТАҒДЫРЫ

Сейтмағанбетова Жазира Тоқтарқызы

love_the_way2011@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті

Тарих мамандығының I курс магистранты

Ғылыми жетекшісі – филос.ғ.к, профессор Исакова К.И

Алма Дінмұхаммедқызы Оразбаева қазақ әйелдерінің ұлттық, әлеуметтік санасын оятып, олардың бас бостандығын алу үшін күрес жүргізген өзіндік жолы бар, ерекше тұлға. XX ғасырдың басында қазақ қыздарының алды болып, орысша оқып, педагогикалық ұстаздық жолға түскен Алма Оразбаева қаршадайынан әлеуметтік күрес толқынына ілікті, аналарының, сіңілілерінің, қыз балалардың болашағы үшін қажырлы күрес жүргізді. Саналы күрес жолымен өсіп, қайраткер болып қалыптасқан Алма Дінмұхаммедқызы Қазақстан тарихының тарихи бір белесінің көрнекті тұлғасы есебінде зерттеуге ілікті. Көзі тірісінде тарихи тұлғаға лайықты құрмет көрмеген ол, өмірінен озар кезде талай қиыншылықтарға тап болды. Тіпті Алма Оразбаеваның ақырында қай жерде жерленгені де белгісіз. Алманың өз кезегінде үлкен жетістіктерге жеткенін көре алмаған адамдар, зейнетақысына қызыққан туыстары да кездесті. Қазақ тарихында аса үлкен орынға ие, қазақ қыздары мен әйелдерінің бас бостандықтары мен қоғамдағы теңдігі үшін күрескен осындай тарихи тұлғаның аянышты тағдыр кешіп, өмірінің соңын қорқынышпен, қайғы-мұңмен өткізгені өте өкінішті.

Алма – жүрек сыздатарлықтай аянышты тағдыр иесі. Оның өмірбаянының жарқын беттері де, мұң мен зарға толы қасіретті беттері де аз емес. Алмаға қатысты небір ащы шындықтар көзден де, көңілден де таса қалып, әлі күнге дейін айтылмай келеді. Қоғамдық – әлеуметтік сілкіністер тұсында өмір сүрген тарихи тұлғалардың тағдыры қашан да күрделі. Соның ішінде саяси өмір сахнасына Қазан төңкерісі шығарған қайраткерлердің іс-әрекетіне баға беруде бұл күнде түрлі көзқарастар мен кереғар пікірлер қактығыстарының туып қалып жүргені белгілі. Сондай ірі мемлекет және қоғам қайраткерлерінің бірі, қазақ әйелдері теңсіздігінің символы Алма Оразбаева еді. [1]

Алма Дінмұхамедқызы Оразбаева – әйелдер баспасөзінің негізін қалаушы, баспасөз қайраткері, жалынды публицист. Кеңес заманына көп лағнет айтуға болады. Бірақ кеңес үкіметін орнатушы ұрпақ эволюциялық даму барысы тоталитарлық социализмге әкелерін білген емес. Алма қазақ әйелдер қозғалысының басында болған сәтінде 23 жаста еді. Ол өте ерте жетілді. Өз қатарынан үздік болып шықты, жарқ етті, жанды, кетті. Құжаттарға сүйенсек, аз өмір сүріп, көп іс тындырды. Соның бірі әйелдер баспасөзіндегі Алманың орны. Шынын айту керек, бұл осы уақытқа дейінгі әдебиеттерде өз орнын ала алмай келе жатқан проблема болып табылады. Тіпті арнайы зерттеулерде Алманың қазақ әйел баспасөзінің негізін салушы есебінде сөз қалмағанын айтуға тиіспіз.

Алма Оразбаева үлкен және қиын күреспен «қалыңмалды» жойды. Қазіргі таңда біз, әйелдер мен қыздар, өз басымыздың бостандығымызбен Алма Дінмұхамедқызына қарыздармыз. «Құн, барымта, қалың мал, әйелдерді еріксіз күйеуге беру, бірден артық әйел алу сияқты тақырыпты Қазақстан орталық атқару комитетінің қаулысын жалпы Ресейлік атқару комитетінің 2-ші жиылысы 1924 жыл октябрьдың 16-сында бекітіп, 228, 229, 230, 231, 232 қосымша статья қылып, қылмыс заңына кіргізіп отыр. Алманың әйелдер теңдігі жолында сіңірген еңбегі зор. Ол сол кездегі астана Орынбор қаласында Карл Маркс атындағы клубта әйелдер қозғалысының тарихын үйренетін үйірме ашты, оның бағдарламасы 22 сағатқа мөлшерленді. Әйелдерді еңбекке тартуға көп үлес қосты. Ол аштық кезеңінде (1921-22 жж) ана мен балаларды қамқорлыққа алды. 1926 жылғы «Әйелдер теңдігі» журналының 5-ші санында Алма Оразбаеваның суретін беріп, астына былай деп жазған еді: «Әйел теңдігінің шығуына себепші болғандардың бірі, 1921-1926 жылдардан әйелдер бөлімінің меңгерушісі болған, қазір халық ағарту қызметінде...». [2]

Кезінде Мұхтар Әуезов айтқандай: «...Адамды адамшылыққа кіргізген әйел. Адам баласының адамшылық жолындағы тәрбиесі әйел халіне жалғасады. Сол себепті әйелдің басындағы сасық тұман айықпай халыққа адамшылықтың бақытты күні күліп қарамайды. Ал, қазақ! Мешел болып қалам демесең тағлиміңді, бесігіңді түзе. Оны түзеймін десең, әйелдің халін түзе». Алма Дінмұхамедқызы Оразбаеваның қазақ әйелдерінің санасын оятып, өркениетті дамыған халықтардың әйелдері түскен жолға – бас бостандығын алу үшін жүргізген еңбек жолы бар тұлға. XX ғасырдың басында қазақ қыздарының алды болып, орысша оқып, педагогикалық ұстаздық жолға түскен Алма Оразбаева қаршадайынан революция толқынына ілікті, аналарының, сіңілілерінің, қыз балаларының болашағы үшін қажырлы күрес жүргізді. Осылайша Алма Оразбаева көзі тірісінде әйел бостандығының символына айналды. Революциялық жолмен өсіп, қайраткер болып қалыптасқан Алма Дінмұхамедқызы Қазақстан тарихының тарихи бір белесінің көрнекті тұлғасы есебінде зерттеу кезегін күтуде. [3]

Қазан төңкерісі халықтың қалың бөлігін оятты. Төңкеріс әйелдердің мүдделеріне қамқорлық жасады. 1917 жылы 19 желтоқсанда Совет өкіметі «Неке бұзу туралы» декрет қабылдап, ең алдымен әйелдердің құқықтарын еркектермен теңестірді. Келесі күні «Азаматтық неке туралы, балалар туралы, азаматтық жағдайды актілер кітабын енгізу туралы» декрет шықты. Осылай әйелдердің құқығын еркектермен өмірдің қоғамдық, саяси, экономика салаларында теңеу, әйел-ананың материалдық жағдайын жақсарту туралы бірқатар шаралар жүргізілді. Осы оқиғаларды тұтату арқылы Алма Оразбаева қазақ әйелдерінің көсемі атанды. Қазан төңкерісі Ресейдің шығыс өлкесінде әйелдер қозғалысын жандандырды. Түркістан өлкесінде 20 – ға тарта «Әйелдер одағы» құрылды. Олар әр жерде әр түрлі атпен аталды. Мысалы, Ферғанада «Әйелдер Одағы», Жетісуда «Жесірлер Одағы», «Шығыс әйелдерін қорғау қоғамы» деп аталды. Бұл орайда айтып өтетініміз – қазақ даласында әйел теңдігі толғағы жеткен мәселе еді. Сондықтан біз әйелдер қозғалысын тек РБП(б) облыстық партия комитетінің жанындағы әйелдер бөлімінің ғана жұмысымен байланыстырмақ емеспіз. Алма Дінмұхамедқызы Оразбаева бастаған әйелдер қозғалысы басқаша айтқанда қазақ зиялы қауымының ықыласына сүйенді. Қазақстанда әйелдер бөлімі Азамат соғысы кезінде құрыла бастады. 1921 жылы 22 қарашада Киробкомның Президиумы әйелдер бөлімінің меңгерушісі етіп ОКСЭ-ні тағайындады. Ол кезде Алма Бөкей

ордасындағы әйелдер қозғалысын басқарды. Бүкіл өлкелік әйелдер маслихаты Бөкей губерниялық әйелдер бөлімінің тәжірибесін мақұлдады. 1922 жылы 27 қарашада партия комитетінің әйелдер бөлімінің меңгерушісі болып қайта Алма Оразбаева тағайындалды. Алма бұл қызметке келген кезде Қазақ облпартия комитетіндегі әйелдер бөлімінің меңгерушісі ОКСЭ уақытша істеген еді, оның қарамағында не бәрі бір ғана инструктор қызмет істейтін. Бөлімшеде бірде-бір техникалық жұмыс істейтін адам болмайтын. Қостанайда 1920 жылы 5 мамырда 7 уездік әйелдер бөлімі бар губерниялық әйелдер бөлімі ұйымдастырылды. Семейде әйелдер бөлімі 1920 жылы маусымда құрылды. Бөлім жанында 3 адамнан тұратын мұсылман секциясы істей бастады. Алма 20 күн арасындағы жұмыстың мәні туралы 14 циркуляр таратты, 4 инструкция жазды, газет бетінде «Әйелдер бетін» ашып та үлгерді. 18 қазанда Қазақстан әйелдер бөлімдері қызметкерлерінің маслихатын өткізді. Алғашқы жылдың өзінде әйелдер бөлімі мемлекеттік жүйемен тығыз байланысып үлгерді.[4]

Архивте Алма Дінмұхамедқызының Қазақ ССР-нің денсаулық сақтау халкомы Шамовқа жазған хаты сақталған: «Придавая огромное значение вопросам борьбы антисанитарными условиями жизни в ауле и кишлаке, несущую неисчислимую заболеваемость и смертность среди населения и учитывая то, что без привлечения самих масс тружениц к этой борьбе невозможно достичь существенных результатов в этом отношении. Крайотдел работниц предполагает широко организовать на местах сеть кружков из состава делегатов, так называемых «Друзья санитарии и гигиены». Денсаулық сақтау халкомы А.Д.Оразбаеваны қызу қолдады. Міне осылай Алма әрбір халық комиссариатымен тығыз байланыс жасады. Қазақстан Коммунистік облыстық партия Комитетінің әйелдер арасындағы бөлімі партиялық пәрменді пайдаланып, коммунистік бағыттағы іс емес, демократиялық істі – феодализм қалдықтарымен күресті басқарды. Алма Оразбаева осы саясаттың негізгі бағдарын өзі пайымдап, іске асырушылардың легін басқарды. Сондықтан Алма Оразбаева туралы сөз 20-шы жылдардағы әйелдер қозғалысы деген сөз. Біз бұл арада ол қозғалыс туралы кесек әңгіме қозғаудан аулақпыз. Дегенменде, Алма Оразбаеваның сол кездегі ұйымдастыру, теориялық, үгіт-насихаттық жұмыстарының басты бағытын ғана айту орынды сияқты. Шығыс әйелдерінің саяси құқын азаматтармен теңеу туралы халықаралық мемлекеттік дәрежедегі құжаттарды жасауға қатысты. Алма Оразбаева Москвада Орталық өткізген көшпенді әйелдердің арасында жұмыс істеу туралы жиындарда талай рет баяндама жасады.

1923 жылы Мәскеуде Одақтық әйелдер ұйымының Орталығы жанындағы Ұлттық комиссия Қазақстан әйелдері арасындағы жұмыс туралы Оразбаеваны тыңдады: «Нацкомиссия отмечает, что не смотря на трудности условий работы и в работе имеется достаточный сдвиг, проведена большая работа по борьбе с бытовыми предрассудками, обычаями за крепощающими женщину».

Алма Шығыс әйелдерінің арасында қызмет істейтін қызметкерлердің Бүкілодақтық III жиналысына қатысты, өте қызуқандылықпен жалынды сөз сөйледі. К.Цеткин орнынан тұрып, Алманы құшақтап, бауырына басты, сүйіп алды. Қалай болғанда да, Алма Оразбаева бүкіл Шығыс әйелдерінің жұлдызы болып таныла бастады, сондықтан әйел проблемасына ол тікелей қатысты. Өзбек, Бурят, Монғолия әйелдері арасындағы жұмыс тәжірибесіне көңілі бөлінді. Алма Оразбаева азғантай уақыт ішінде Қазақстан әйелдер қозғалысын ұйымдастырушылардың алғашқы легін тәрбиелейді. Ол ең алдымен маңына қазақтың көзі ашық қыздарын жинады. Алғашқылардың бірі болып, А.Марғұлан, Қ.Сәтпаев, М.Әуезовтермен Семейде зиялы қауымның ордасын құрған Нәзипа Құлжанованы шақыртты. Орынборда ол әуелі «Қызыл Қазақстаннан» (1922) жұмыс бастады, ал кейін әйелдер баспасөзін құрумен айналысты. [5]

Алма Оразбаева бастаған әйелдер қозғалысын өрбітуге себеп болған жұмыстың неше түрлі әдістері болғаны белгілі. Соның бірі уәкіл әйел сайлауы. Бұл жылына бір рет ауылдық партия ұйымының жанында құрылған әйелдердің ұйымы. Жергілікті жерлерде сауатсыздықты жою ұйымдары, арнайы үйірмелері ашыла бастады. Сонымен жергілікті жерде мұғалімдер даярлайтын қысқа мерзімді курстар іске қосылды. 1912 жылы Қазақстанда

525 сауатсыздық жою мектептері ашылды, оның 25 пайызы әйелдер үшін ашылды. 1925 жылы өлкелік партия комитеті әйелдер бөлімінің араласуымен 825 сауатсыздықты жою пункті ашылды. Алманың ұсынысымен Қазақстандық аймақтық әйелдер курсы ашылды. Белгілі мемлекет қайраткері А.Сегізбаев өзінің «Қазақстанның аймақтық әйелдер курсы» деген хабар мақаласында оның 1923 жылы ақпанда ашылғанын? Оған Орынбордан – 10, Бөкей империясынан – 16, Оралдан – 8, Ақтөбеден – 2, Қостанайдан – 2, Ақмоладан – 1, не бәрі 43 қыз-келіншек келіп оқуға түскенін хабарлайды. Архивтегі құжаттардан бұл курстардың бағдарламаларына дейін мәліметтер табуға болады.

«Қазақстанда Кеңес үкіметі құрылғаннан бері әйелдер арасында жұмыс істеу негізгі мәселенің бірі болып саналса да, бұл күнге дейін ақсап келді. Әйелдер бөлімінде қызмет еткен орыс әйелдері қазақ жәйімен таныстығы аз болғандықтан күтілген көп үмітті мезгілінде орындай алмады. Қазақ әйелдерінің өзінен қызметкерлер жасап шығармай, әйелдер туралы ойымыз жүзеге аспай қалды. Осыны ойлап Аймақтық әйелдер бөлімі 1924 жылдың жазында Қазақстан Орталық комитетінің жәрдемінен 50 кісілік, бір жылдық әйелдер курсын ашуға қаулы қылды. Курстың мақсаты – әйел бөлімдеріне, болыстарға қызметкерлер дайындап шығару. Оқушы әйелдер қыркүйек айында жиналып болып, қазан айында оқу басталды.

Алма Оразбаева әйелдер курсына көп көңіл бөлді. Ол өкімет атына арнайы ұсыныс жасап, 12 мың сом қаражат бөлігізді алды. Бұл қаражаттың барлығына әйелдердің білім алуы үшін жағдай жасады. 1924 жылы күзде Алма Дінмұхаммедқызы қазақ өлкелік партия комитетінің әйелдер бөліміне қарасты аймақтық курспен халық ағарту комиссариатының жанындағы балалар үйіне тәрбиеші даярлау курсын біріктіру туралы ұсыныс жасады. 1924 жылы 17 қыркүйекте А.Оразбаеваның ұсынысы қабылданды. Ол қазақ қыздарын жұмысшы факультетіне, жоғары оқу орындарына оқуға жіберуге көп көңіл бөлді. Алма бастаған шығыс әйелдер қозғалысының басты бағыты патриархалдық – феодалдық салтпен күресу, әйелдер теңдігін тек сөз жүзінде емес, іс жүзінде асыру еді. Қалыңмалға күрес қазақ даласында айқасқа ұласты. Қазақ өлкелік партия комитетінің әйелдер бөлімі 1924-25 жылдардың есебінде қазақ әйелдерінің құқықтарын қорғау үш жолмен жүргізіледі, - деп көрсеткен: 1) Әйелдерді сот органдарының құрамына, аппаратына ұсыну. 2) Әйел бостандығы туралы декреттерді кеңінен насихаттау. 3) Қалыңмалды жою құрметіне арнайы науқандар өткізу. [6]

Д.П.Дорофеева өзінің естелігінде Алма туралы былай жазған:

«Алма была хрупкой, маленькой, худенкой женщиной, но с большой волей и твердым характером... Нам, работникам губкома, работающим среди женщин, она часто писала товарищеские письма, передавала советы, просила делиться опытом работы...» десе, Сара Сатпайқызы Есова «білім жөнінен сегіз қырлы, бір сырлы, ал жеке басы өте сүйкімді, ақ жарқын жолдасымыз Алма бейнесіне адамға тән жақсы қасиеттің бәрі бар еді» - деп, досына сүйсінді. Хамеш Ярлыкамышева 1958 жылы Алма апайды еске алу кешінде ол кісінің жан баласына деген қамқорлығын атап айтты. О.М.Паммер:

«Алма Оразбаеваны мен алғаш рет 1924 жылы, көктем кезінде Орда қаласында көрдім. Мұнда ол губерниялық партия конференциясын өткізу үшін Қазақ облыстық партия комитетінің уәкілі ретінде келген еді. Конференцияда ол бірінші мәселе бойынша «Еліміздің халықаралық жағдайы» туралы баяндаманы тартымды да мазмұнды шығаруға дәрмені қалай жетті десеңізші... Айта кетейін, Алма орыс тіліне жүйрік еді. Тіліне бір ақау, кібірттік дейтін болмайтын. Ол орыс тілінде өте мәдениетті сөйлейтін...».

Әйелдердің әлеуметтік проблемаларын шешу Азамат соғысынан жаңа шыққан елге оңай емес еді. Сәкен Сейфуллин ССР Орталық Атқару комитетінің Ұлттар кеңесіне әйелдер арасында жұмыс жүргізуге арнайы қаржы бөлуді өтінді. Алма Оразбаева Жетісу облысында партия жоқ әйелдердің конференциясын өткізуге қаржы іздеген кезі де болды. Алма бұл мәселені қазақ өлкелік партия комитетінің алдына қойды. Не керек, 1924 жылы 24 қарашада Қазақ Орталық Атқару комитеті әйелдер арасында жұмыс істеуге арналған қор құруға қаулы алды. 1924 жылы 18 желтоқсанда Алма Оразбаева Қазақ Орталық Атқару комитетінің

төрағасына арнайы хат жолдады. Онда қор статусы туралы өзі даярлаған құжатты үлкен президиумде талқылап, бекітуін өтінді. [7]

«Қазақ халқының жартысы әйел – деп жазды «Еңбекші қазақта», - Алма Оразбаева 1923 жылы наурызда – сол бір елдің жарты денесі сияқты, әйел халқы сәулесіз, отсыз, өнерсіз, надан болса, Қазақстан бүтін, толық, санаулы ел болмақ емес. Мұны қазақтың әйелі де, еркегі де есінен шығармау керек». Осы сөздер маңызын бүгінде жоймағандай көрінеді. Алма Оразбаевнаның беделі ел арасында өте жоғары болды. 1925 жылы Қызыл-Орда қаласында, ол кездегі астанада, Пермин көшесі, 26-шы үйде Алма Оразбаева атындағы артель құрылды. Ол жыл бойы өндіріспен айналысатын, киіз басатын, түбіт, тебетей тігетін, кілемдер тоқитын, 60 әйел ұйымдастырған артель еді. Өлкелік әйелдер ұйымы, қазақ Атқару комитетінің әйелдер мәселесі жөніндегі комиссия, қалалық партия комитеті, қалалық атқару комитеті 1926 жылы ақпан айында кілемдер тоқу фабрикасына Алма Оразбаеваның атын беруді мақұлдады. Бұл кезде Алма Мәскеуде оқуда болатын.

Алма Оразбаеваның кішіпейілдігі, қарапайымдылығы туралы С.Ы.Арықова былай деп айтып кеткен:

«1927 жылы ма, әлде 1928 жылы ма, анық есімде емес, мен Қызылордада Алмаға қызмет істейтін жеріне бардым. Кірсем, Алма сағат 12:00 де баласын емізуге үйге кетейін деп тұр екен, мен кірген соң біраз күте тұруды өтінді. Ол пальтосын киіп жатқанда әйелдердің бірі Алмаға:

- Түскі тамаққа сіздің жаяу баратыныңыз қалай? Көлік бар емес пе, неге мініп жүрмейсіз, деп сұрады.
- Өз ісіммен бара жатқанда мекеменің көлігін алғаным ыңғайсыз ғой... деп, күлімсіреп жауап қатты». [8]

Алма Орынбор әйелдерінің «құрметті делегаты» болды. 1921 жылы ол шығыс еңбекшілерінің Коммунистік университетінде қызмет атқарып, барша шығыс әйелдері өкілдеріне ұстаздық жасады. Қазақ әйелдерінің теңдігі үшін күрес Алма Оразбаева өмірінің мақсатына айналды. 1958 жылы 14-қазанда Қазақстан Компартиясы Орталық комитеті Алманың туғанына 60 жыл толуына байланысты «Алма Оразбаеваның есімін мәңгі есте қалдыру» туралы арнайы қаулы қабылдады. Бірақ бұл коммунистік үгіт үшін жасаған жай лебіз күйінде қалды да қойды. Алма Оразбаева кешегі кеңес заманасында ешкімге керек болмай, аруағы аяқ астында қалды. Тек, Қазақстан өз Тәуелсіздігін алған – 1991 жылдан бері ғана Алма Оразбаеваның аты құрметке бөленіп, оған арналып ғылыми мақалалар мен әдеби шығармалар жазылуда. Осы үрдіске, біздер де, жастар да үлкен үлес қосуға тырысуымыз керек.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Даумов С. Тауқыметті тағдыр. Алма Оразбаеваның ғұмырнамасы.- Алматы: «Өлке», 2001.- 4 б.
2. Дәуренбекова Д. Алғашқы қарлығаштар.- Алматы: Қазақстан, 1993.-5-6 б.
3. Орынбаева Р. Қазақстандық алғашқы қайраткер әйелдер.- Алматы: «Арна», 2006.- 28-29 б.
4. Чурин Х., Сәрсекөв Ж. Күрес күндерінде.-алматы: Қазақ мемлекет баспасы.- 1960.- 42-43 б.
5. Байғабылов Н.С. Қазақ ССР тарихы, көне заманнан бүгінгі күнге дейін.Алматы: «Ғылым».- 1981.-32б.
6. Әйелдер теңдігі.-1926.- № 11.
7. Женщины Казахстана. Активные строители социализма. 1918-1945 гг. стр 77.
8. Арықова Н. Уәкіл әйел – Үлгілі әйел.- Қызылорда.- 1926, 4 б.